

Learning@Europe 2005-2006

Raport ko cowy

Wrzesie , 2006

HOC - Hypermedia Open Center (Lab)
Politecnico di Milano
Electronic and Information Department

phone: +39 031 332 7389
fax: +39 031 332 7365
www.learningateurope.net

Spis treści

Learning@Europe 2005-06: Uczestnicy	3
Wpływ pedagogiczny	6
1. Innowacyjne podejście pedagogiczne	6
2. Rozwijanie umiejętności XXI-ego wieku	11
3. Kształtowanie Europejskiego Obywatela	14
4. Ogólny wpływ edukacyjny	16

Learning@Europe 2005-06: Uczestnicy

Łącznie w roku szkolnym 2005-06 w projekcie L@E uczestniczyły **94 szkoły z 16 państw**. 19 spośród tych szkół brało udział w pierwszej edycji doświadczenia wiosną 2005. W tym roku do projektu dołączyły 75 nowych szkół z 10 nowych państw.

Tabela 1: Szkoły (wg. państw) uczestniczące w projekcie L@E 2005-06 vs. L@E 2004-05

Kraj	%uczestników wg. narodowości	Uczestnicy 2005-06	Uczestnicy 2004-05
Belgia	1,06%	1	1
Bułgaria	1,06%	1	0
Czechy	2,13%	2	0
Estonia	3,19%	3	0
Francja	6,38%	6	6
Niemcy	4,26%	4	0
Grecja	1,06%	1	0
Węgry	1,06%	1	0
Włochy	35,11%	33	16
Łotwa	7,45%	7	0
Litwa	2,13%	2	0
Norwegia	1,06%	1	1
Polska	18,09%	17	5
Rumunia	1,06%	1	0
Hiszpania	10,64%	10	4
Wielka Brytania	4,26%	4	0
Ogółem		94	33

W 40 doświadczeniach pomiędzy listopadem 2006 i czerwcem 2006 uczestniczyło łącznie 160 klas. W każde doświadczenie zaangażowanych było 4 klasy uczniów, które spotykały się razem w 4 sesjach online we wspólnym trójwymiarowym środowisku wirtualnym. Uczniowie współpracowali ze sobą asynchronicznie przez około 6 tygodni na specjalnie do tego przeznaczanej przestrzeni internetowej.

Średnia liczba uczniów w każdej klasie to 21,3. Każda klasa nadzorowana była, przez co najmniej jednego nauczyciela. W L@E 2005-06 zaangażowanych było około **3400 uczniów** i **181 nauczycieli** (łącznie z nauczycielami, którzy nie nadzorowali projektu bezpośrednio a jedynie pomagali swoim kolegom i koleżankom). Uczniowie z 90 klas (56,25%) reprezentują grupę wiekową 14-16 lat, a z 70 klas (43,75%) grupę 17-19 lat.

Następujące informacje zostały zebrane w oparciu o ankiety internetowe przesyłane uczestnikom podczas trwania projektu (zobacz tabela 2).

Tabela 2: Odpowiedzi zebrane od uczestników L@E pomiędzy 8 listopada 2005 i 1 lipca 2006.

Ankiety nauczycieli	Odpowiedzi zebrane	% odpowiedzi ¹
Oczekiwania nauczycieli	206	128.8%
Nauczyciele po sesji 1	139	97.2%
Nauczyciele po sesji 2	124	85.5%
Nauczyciele po sesji 3	120	80%
Nauczyciele po sesji 4	120	77.4%
Ankiety studentów	Odpowiedzi zebrane	% odpowiedzi
Oczekiwania uczniów	1442	42,4%
Wrażenia uczniów	1012	30,7%

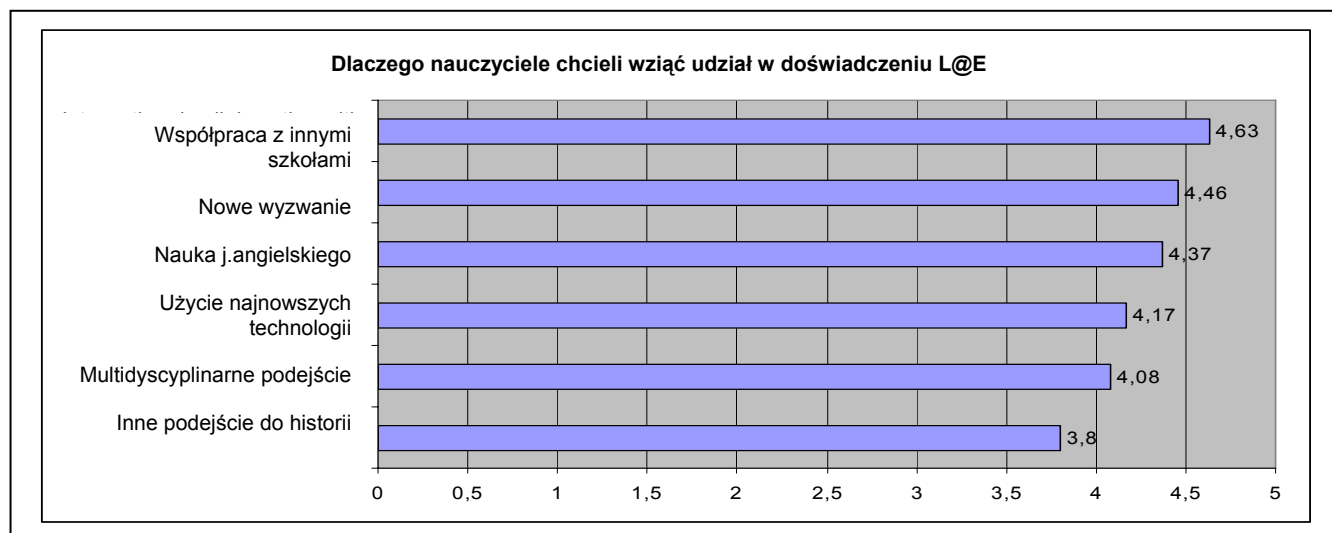
Informacje z ankiety dotyczącej oczekiwań nauczycieli udostępnione im kilka tygodni przed ich pierwszym spotkaniem online, dostarczają informacji o uczestnikach (procent odpowiedzi jest większy, niż 100% ponieważ uwzględnia odpowiedzi od nauczycieli, którzy wycofali się z doświadczenia przed jego rozpoczęciem). Zdarzało się też, że nauczyciele omijali pewne pytania. Liczba N odpowiada liczbie odpowiedzi na każde pytanie.

Kim są nauczyciele

75.5% nauczycieli to kobiety (N=184) a 67% ma co najmniej 40 lat (N=200). 48.3% uczy języka angielskiego jako języka obcego a 34.5% wykłada nauki humanistyczne (historia, literatura, etc.) (N=203). 28.2% nauczycieli używa komputerów do celów prywatnych lub zawodowych, mniej niż 3 godziny tygodniowo (N= 206). Jeden nauczyciel nie używa komputera wcale.

Czego nauczyciele spodziewają się od L@E

Dla nauczycieli, najważniejsza jest możliwość międzynarodowej współpracy ze szkołami europejskimi. Ważna jest także możliwość używania nowej metody nauki.

Wykres 1: Powody, dla których nauczyciele wzięli udział w L@E: 5 = bardzo ważne ... 1 = nieważne

¹ Procent odpowiedzi odpowiada liczbie nauczycieli, którzy wycofali swoje klasy, po wypełnieniu pierwszej ankiety dot. oczekiwań; liczbie nauczycieli, których klasy opuściły sesję (nie wypełniali oni, więc tej ankiety); pięciu klasom, które zrezygnowały przez zakończeniem doświadczenia (ze względu na poważne problemy organizacyjne lub techniczne).

Nauczycielka języków obcych napisała w ankiecie, że zdecydowała się na udział w projekcie, aby „zmotywować swoich uczniów do posługiwania się językiem angielskim, do nawiązywania i utrzymywania znajomości oraz poznawania nowych miejsc”.

Nauczyciel informatyki powiedział: „Aby aktywnie budować wspólną Europę narodów”.

Nauczycielowi nauk humanistycznych podobała się szczególnie idea „pracy z uczniami nad zróżnicowanymi zagadnieniami: obywatelstwo, technologia, kreatywność”.

Nauczycielka języków obcych z Hiszpanii napisała: „Żyjemy w rolniczym regionie, dlatego takie projekty są świetną okazją do nawiązania kontaktu z całą Europą i najwyższej klasy ekspertami”.

Kim są uczniowie

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w ankiecie dotyczącej oczekiwań uczniów, przesłanej im przed ich przystąpieniem do L@E, 67% uczniów to dziewczęta a jedynie 38.3% to chłopcy (N=1351). 38.9% spośród nich używa komputerów mniej niż 3 godziny tygodniowo (N=1436), pomimo tego, że 95% respondentów ma w domu komputer a 66.2% ma do dyspozycji średnio szybkie lub szybkie łącze internetowe. 17.6% nie ma w domu dostępu do Internetu (N=1417). Uczniowie używają komputerów do słuchania muzyki (78%), wykonywania zajęć szkolnych (70.4%), pisania email'i (70%). Jedynie 24.7% uczniów pisuje na forach, podczas, gdy 59.2% korzysta z czatów (N=1430).

Według nauczycieli, w większości klas studenci bardzo dobrzy i bardzo słabi są w mniejszości a poziom większości studentów ocenić można jako średni. Zaledwie w 12% klas większość uczniów jest mało zainteresowana zajęciami szkolnymi. W 26% klas uczniowie są zmotywowani i aktywnie uczestniczą w zajęciach szkolnych (N=200).

69% uczniów jest bardzo zaintrygowanych możliwością poznania kolegów z innych państw, a 76% podoba się pomysł robienia w szkole czegoś nowego. Dla 44% z nich, zabawa z technologią jest w szczególności atrakcyjna. Jedynie 41% z nich jest zainteresowanych nowym podejściem do historii. Potwierdza to przekonanie, że format doświadczenia jest bardziej atrakcyjny, niż treść. (N=1424).

Komentarze niektórych uczniów²:

“Uważam, że ten projekt jest bardzo dobry dla mojego angielskiego, da mi szansę na spotkanie nowych ludzi i na użycie nowych form nauki”. (uczennica z Hiszpanii).

“To nowy i naprawdę interesujący sposób nie tylko na poznanie nowych ludzi, ale także na wymianę poglądów na temat ludzi, miejsc i historii. Uważam, że ten sposób nauki jest o wiele bardziej ciekawszy, niż to, co robimy zwykle w szkole”. (uczeń z Bułgarii)

“Uważam, że poznawanie ludzi innych narodowości, mających inne tradycje jest bardzo ciekawe.” (uczennica z Francji)

“Hey! Naprawdę ekscytujące! :)” (uczeń z Niemiec)

“Chcę poznawać ludzi z innych państw. To najlepszy sposób na ćwiczenie angielskiego. Słyszałem, że będziemy rozmawiać na czatach i to jest bardzo interesujące. Nigdy nie wziąłem udziału w tego typu projekcie i myślę, że nasz grupa sobie dobrze poradzi”. (uczeń z Rosji)

“Mam nadzieję, że będziemy się dobrze bawić i kontaktować z ludźmi z innych państw i dzięki temu będziemy mieć znajomych w całej Europie”. (uczennica z Bułgarii)

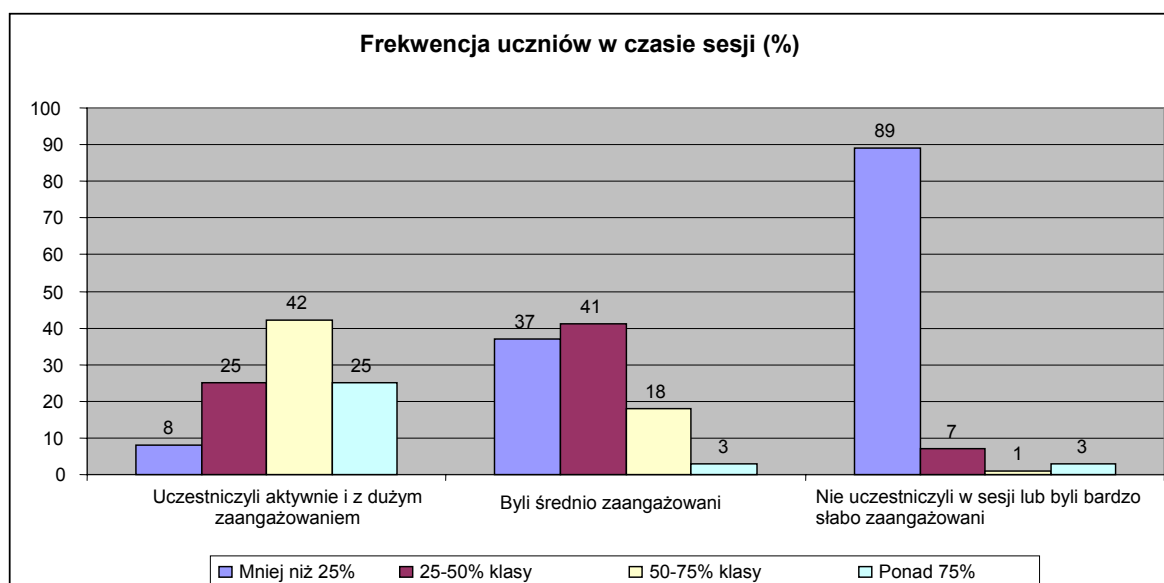
² Odpowiedzi uczniów i nauczycieli na pytania otwarte nie były poprawiane i mogą zawierać błędy gramatyczne albo stylistyczne.

Wpływ pedagogiczny

1. Innowacyjne podejście pedagogiczne

Wysoki poziom zaangażowania

Wykres 2 pokazuje poziom frekwencji uczniów, według informacji podanych po każdej sesji przez uczniów. Frekwencja była ogólnie wysoka: "Uczniowie angażowali się z wielkim entuzjazmem" – oto typowy komentarz. W 67% klas, większość aktywnie uczestniczyła w sesji; jedynie w przypadku 4% klas, większość uczniów nie była zaangażowana w projekt aktywnie.

Wykres 2: Procent uczniów uczestniczących mniej lub bardziej aktywnie w sesjach.

Uczniowie jako aktywni uczestnicy procesu nauczania

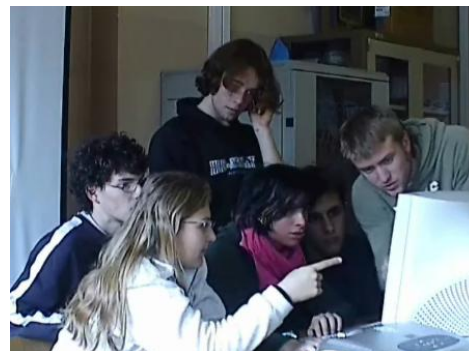

Łącznie, w 30% klas nauczyciele pomagali uczniom organizować role i zajęcia podczas sesji. W jednej z ankiet, nauczyciel napisał:

"Podzieliłem klasę, taka by wszyscy mieli dostęp do komputerów. Obraz z jednego komputera pokazywany był na dużym ekranie, aby wszyscy widzieli, co się dzieje.

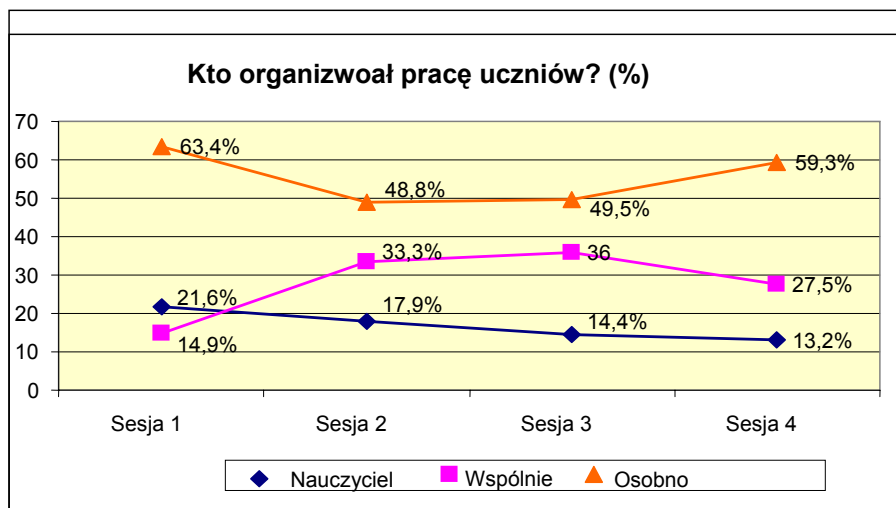
Uczniowie zainteresowani różnymi przedmiotami (nauki i historia) podzieleni byli na 4 zespoły – 2 przy środowisku 2D i 2 przy świecie 3D. W każdej grupie 2-3 uczniów pracowało bezpośrednio na komputerach.

Jednak w 50-65% przypadków, to uczniowie kontrolowali przebieg sesji: „Dzieliłi między siebie odpowiedzialność”. Jeden z nauczycieli napisał: „Uczniowie podzieleni byli na 4 grupy, każda wspierała ucznia, który obsługiwał komputer, sugerując różne rozwiązania, sprawdzając błędy, itd.”.

Informacje zebrane wskazują, na fakt, iż uczniowie stawali się coraz bardziej samodzielni w kolejnych sesjach. Pomiedzy pierwszą a ostatnią sesją, procent klas, których prace organizował nauczyciel spadał z 21.6% do 13.2%. Po trzeciej sesji jeden z nauczycieli napisał: „Podczas sesji uczniowie sami świetnie organizowali swoją pracę”.

Wykres 3 pokazuje, jak studenci stawali się stopniowo coraz bardziej niezależni. Nauczyciele z kolei, raczej pomagali im, niż nakazywali (było to jednak konieczne w sytuacji, kiedy uczniowie byli słabo zdyscyplinowani). Rola nauczyciela ewoluowała w kierunku „doraźnego przewodnika”. Uczniom zdecydowanie podobał się ten nowy model, dający im więcej wolności. Uczennica z Włoch napisała: „Kiedy szłam do szkoły ze świadomością, że będziemy tego dnia uczestniczyć w doświadczeniu, byłam bardzo szczęśliwa. Przez jakiś czas nie musieliśmy, bowiem siedzieć cały czas w klasie, ale mogliśmy używać komputerów i rozmawiać z kolegami z inny krajów.”

Wykres 3: Procent uczniów uczestniczących mniej lub bardziej aktywnie w sesjach

Nowa rola nauczycieli zbliżyła ich do uczniów. Włoska uczennica skomentowała tak nową sytuację: „Ten projekt zbliżył nas do naszych profesorów – narodziła się koalicja pomiędzy uczniami i nauczycielami”.

Większa motywacja

Wśród uczniów byli jednak i tacy, którzy w żaden sposób nie chcieli zaangażować się w doświadczenie. Chłopiec z Polski napisał na przykład: „Sesja była nudna, dlatego w niej na ogół nie uczestniczyłem”. Uczniowie używali także okazjonalnie nie dopuszczalnego języka na czatach i forach, szczególnie wtedy, kiedy nie byli nadzorowani przez nauczyciela. Z przyczyn organizacyjnych, duża część zespołów nie mogła współpracować przy zadaniach domowych. Dla uczennicy z Polski największą wadą doświadczenia był fakt, że spotkania z kolegami i koleżankami z innych państw pozostały jedynie wirtualne: „To był świetny sposób, żeby nauczyć się czegoś nowego o obcych krajach. Niestety L@E nie daje nam możliwości na „wymianę” – uczniowie z zagranicy przyjeżdżają do nas, a my jedziemy do nich”.

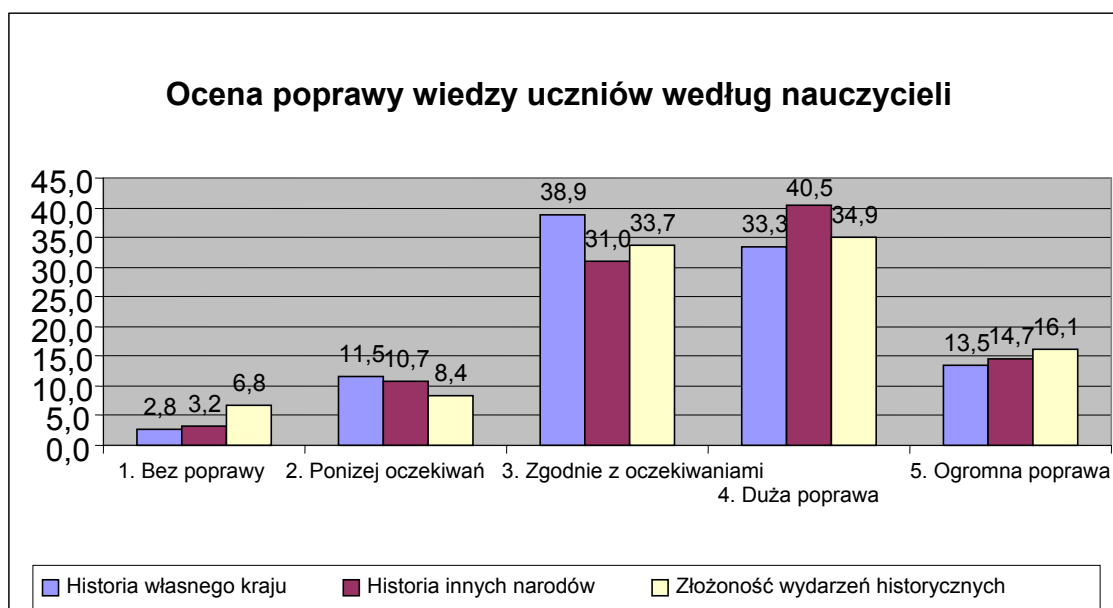
90% nauczycieli (N=88) i 81% uczniów (N=975) zadeklarowało, że są o wiele bardziej zmotywowani w szkole a 66% nauczycieli i 46% uczniów oceniło projekt wysoko albo bardzo wysoko.

Tabela 3: Po sesji 4, nauczyciele dokonują ogólnej oceny elementów L@E.
(Łączna liczba respondentów: 107)

Czy jeste zadowolony?	1 (Wcale)	2	3 (Tak, jak z innych elementów)	4	5 (Bardzo)	rednia
Wywiady	2% (2)	6% (6)	20% (21)	44% (47)	28% (30)	3.92
Materiały pomocnicze	3% (3)	8% (8)	25% (26)	47% (48)	17% (18)	3.68
Dyskusje/gry w trójwymiarowym świecie	0% (0)	6% (6)	14% (15)	37% (40)	43% (46)	4.18
Pytania w świecie trójwymiarowym	1% (1)	7% (7)	22% (24)	36% (39)	34% (36)	3.95
Zadania	0% (0)	4% (4)	28% (30)	43% (46)	25% (26)	3.89
Fora	7% (7)	21% (22)	25% (27)	27% (29)	20% (21)	3.33
Sesja	0% (0)	4% (4)	14% (15)	49% (51)	33% (35)	4.11

Nauczyciele uważają także, że doświadczenie (wywiady, gry, pytania, synchroniczna i asynchroniczna współpraca) wpłynęło znacznie na poprawę zrozumienia historii wśród uczniów. Ponad 85% nauczycieli zanotowało poprawę w rozumieniu wydarzeń historycznych a 45-55% uznało poprawę za znaczącą. (Wykres 4).

Wykres 4: Ocena poprawy wiedzy uczniów (zrozumienie historii) w procentach
Ogólna liczba respondentów: 88

Komentarze nauczycieli sugerują, iż wywiady z ekspertami i przyjazne środowisko współzawodnictwa jest bardzo efektywne we wzbudzaniu zainteresowania historią oraz w prowokowaniu bardziej żywego i aktywnego podejścia do tej dyscypliny.

„Mam wrażenie, że studenci zyskali nowe i głębsze zainteresowanie historią. Z innej perspektywy zobaczyli pewne wydarzenia, które miały miejsce w Europie a, o których dowiadawali się do tej pory w sposób bardziej „oderwany” i „mechaniczny”. (nauczyciel z Włoch)

“Spójrzcie na słabych uczniów: Naprawdę nie spodziewałam się tak dużego zainteresowania!”

„Fakt, że dzięki udziałowi w projekcie uczniowie zyskali lepszą perspektywę historii i teraźniejszości europejskiej, jest najważniejszy” (nauczycielka z Polski)

Pomimo tego, że niektórzy uczniowie mieli problemy, „aby zrozumieć historię, ponieważ wszystko napisane było w języku angielskim” (jak powiedział uczeń z Belgii) lub pomimo starań nauczycieli, odmawiali aktywnego udziału w projekcie, przypadki takie stanowią margines. Ponad 75% uczniów zauważyło poprawę a 40-55% oceniło ją na poziomie powyżej średniej (N=981).

55% nauczycieli i 56% uczniów dowiedziało się bardzo dużo o historii innych państw. Wiedzy takiej brakuje wciąż w planie zajęć wielu szkół.

„czytając wywiady, dowiedziałam się wielu rzeczy o innych krajach, których do tej pory nie znałam (uczennica z Włoch)

„dowiedziałem się, że różne kraje mają różne podejście do tego samego tematu” (uczeń z Hiszpanii)

„Uważam, że L@E pomógł mi zrozumieć złożoność wydarzeń historycznych ponieważ materiały opowiadają o punktach widzenia różnych państw. Jest to bardzo ważne i interesujące. (uczennica z Włoch)

„W projekcie jest bardzo dużo informacji. Niektóre fakty historyczne były dla nas nowe albo usłyszeliśmy o nich po raz pierwszy. Mogliśmy porównać różnice w historii różnych państw. Takie projekty sprawiają, że nauka jest bardziej ciekawa” (uczeń z Estonii)

Zapytani o to, czy zmienili swoje zdanie na temat historii, 322 spośród 540 uczniów, odpowiedziało: „tak”: „zauważyłam, że historia może być ciekawa (uczeń z Polski); „świetnie bawiłam się, ucząc jednocześnie historii” (uczennica z Włoch).

Dzięki różnym elementom (interakcja z kolegami, współzawodnictwo, gry i technologie), wielu uczniów przekonało się, że historia jest ciekawa i warto jest się jej uczyć: „Nie wiem, dlaczego, ale dzięki L@E zrozumiałam wiele wydarzeń historycznych. Byliśmy bardziej zaangażowani ze względu na chęć zwycięstwa, ale oprócz tego byłam bardzo zainteresowana tematami, nawet, jeśli nie lubię historii” (uczennica z Włoch)

„Historia to przedmiot, który do mnie nie przemawia, ale dzięki temu projektowi historia stała się moją pasją” (uczeń z Włoch)

„Dzięki temu projektowi, lubię historię” (uczennica z Polski)

„Uczenie się historii przy komputerze było bardzo interesujące” (uczeń z Włoch)

„Wywiady były takie same jak lekcje historii, ale jedna rzecz nas motywowała: współzawodnictwo” (uczennica z Polski)

„...Nie lubię historii w szkole, ponieważ uważam, że jest nudna, ale po tym projekcie wiem, że to nie prawda. Teraz bardziej lubię historię” (uczeń z Polski)

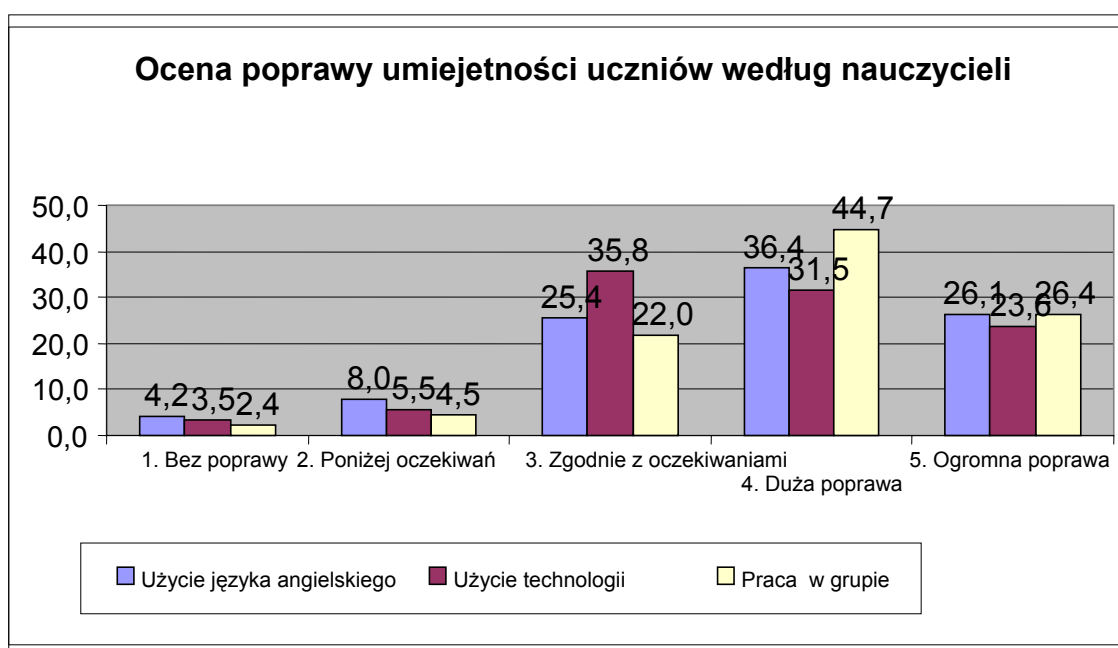
„Nauka to dyskusowanie. Dyskutowaliśmy, więc się uczyliśmy. Dziękuję!!” (uczennica z Włoch)

2. Rozwijanie umiejętności XXI-ego wieku

W Learning@Europe, uczniowie uczą się jednocześnie na wielu frontach: dowiadują się więcej o historii, ćwiczą swoje umiejętności komunikacji w języku angielskim, uczą się pracować w grupie i używać techniki do współpracy na odległość.

Uczestnicy kontaktują się ze swoimi kolegami z całej Europy, korzystają z wirtualnego, trójwymiarowego świata, wymieniają wiadomości na forach elektronicznych – robią to wszystko w języku angielskim. Używany jest także sprzęt komputerowy szkół. Język angielski nie jest już ćwiczeniem gramatycznym, ale jedynym sposobem na komunikowanie się z oddalonymi o tysiące kilometrów kolegami i koleżankami. Uczniowie w grupach współpracują ze swoimi kolegami z klasy oraz z innych państw. Nauczyciele nadzorują ich pracę, współpracują z nauczycielami z innych państw, co jest okazją do rozwoju zawodowego. Pomoc kolegów wzmacnia edukacyjną wartość i interdyscyplinarne podejście. Rzadko, zajęcia szkolne mają wpływ na tak wiele czynników. Jeszcze rzadziej, uczniowie mają okazję ćwiczyć te umiejętności, które będą na nich kluczowe w XXI-wszym wieku.

Jak widać na wykresie 5, ponad 85% nauczycieli uważa, że znacznie poprawiły się umiejętności ich uczniów – poprawa znacznie powyżej średniej w 55-70% przypadków.

Wykres 5. Ocena poprawy wiedzy uczniów w procentach
Ogólna liczba respondentów: 88

Język angielski

88% nauczycieli dostrzega poprawę w poziomie znajomości języka angielskiego wśród ich uczniów, dla 55% poprawa ta była duża albo bardzo duża.

Hiszpański nauczyciel napisał: „moi uczniowie nie stali się może Szekspirami, ale lepiej komunikują się w języku angielskim. Ci, którzy byli bardziej zaangażowani w projekt, dowiedzieli się wielu istotnych rzeczy o kulturze i historii państw europejskich. Nawet, jeśli przegrywali, nie tracili zainteresowania. Moim zdaniem, doświadczenie było trudne, ale bardzo motywujące. Inny dodał: „Poprawili swoje komunikacyjne umiejętności językowe. Lepiej rozumieją ten język, choć robili małe błędy w pośpiechu”.

Uczniowie potwierdzają te informacje: 86% z nich uważa, że lepiej posługują się językiem angielskim a 64% uważa, że ta poprawa jest znaczna albo bardzo znaczna (N=977). Ich słownictwo jest o wiele bogatsze, wzrosła ich pewność siebie. Co więcej, sprawdzili swoje praktyczne umiejętności w konkretnym, rzeczywistym kontekście. Ważna jest także możliwość zaprzyjaźnienia się z uczniami pochodzącymi z innych państw:

„Naprawdę lubię rozmawiać z ludźmi z innych państw” (uczennica z Polski)

“To była świetna okazja, żeby poprawić moje umiejętności językowe. Rozmowa na forach internetowych była dla mnie czymś nowym. Wtedy, po raz pierwszy używałam języka angielskiego na forach 😊 (uczeń z Polski)

“Mój angielski nie był świetny, ale muszę przyznać, że po tej „zabawie” dowiedziałam się dużo rzeczy, także dot. historii”. (uczennica z Włoch)

“Tak, używanie języka angielskiego był najważniejszym punktem doświadczenia, dzięki temu nauczyłam się, że pewne rzeczy trzeba mówić, używając właściwych słów”. (uczennica z Włoch)

391 uczniów spośród 561 (64%) zadeklarowało, że zmieniło swoje podejście do języka angielskiego po doświadczeniu L@E. Ich komentarze pokazują, że projekt zapewnił im świetną motywację i uświadomił im jak przydatny jest język angielski.

„Tak, to bardzo ważne, żeby znać dużo ludzi” (uczennica z Włoch)

“Tak, to bardzo przydatne” (uczeń z Belgii)

To jest coś wspólnego, powszechnego!” (uczeń z Polski)

“Czuję potrzebę używania języka angielskiego” (uczeń z Włoch)

“Tak, ponieważ angielski jest bardzo przydatny” (uczennica z Grecji)

“Tak, ponieważ używałam go efektywnie” (uczennica z Włoch)

“Prawdziwy angielski” (student z Hiszpanii)

“Tak, to była dla mnie świetna okazja, żeby pisać po angielsku” (uczennica z Polski)

“Tak, musiałem używać języka angielskiego częściej niż na zwykłych lekcjach” (uczeń z Łotwy)

“Tak, rozumiem, że używając międzynarodowego języka, można mieć bezpośredni kontakt z innymi Europejczykami”. (uczennica z Włoch)

“Cóż, teraz znam go o wiele lepiej” (uczeń z Włoch)

“Tak, nauka j.angielskiego przychodzi mi teraz o wiele łatwiej”. (uczennica z Włoch)

“Teraz lubię angielski” (uczeń z Łotwy)

Spośród 170 uczniów, którzy nie zmienili swojego zdania, wielu motywowało swoją postawę, tak jak uczeń z Łotwy: “Nie podobało mi się to, ponieważ, podobało mi się to, co było wcześniej.”

Technologie

91% nauczycieli uważa, że ich uczniowie lepiej posługują się technologią, 55% uważa, że poprawa ta była na poziomie powyżej średniej. Polski nauczyciel powiedział: *„Jestem nauczycielem informatyki i jestem bardzo zadowolony, ze sposobu, w jaki używano technologii”.* Jest oczywistym, że integracja technologii ze zwykłymi metodami nauczania jest wciąż rzadka, ale L@E jest zaprzeczaniem tego stereotypu.

Pomimo faktu, iż około 70% badanych uczniów, gra w gry video i komputerowe, które są bardziej zaawansowane, niż te oferowane w doświadczeniu L@E, 77% uczestników uważa, że lepiej niż wcześniej posługuje się najnowszymi technologiami. 45% ocenia, iż poprawa ta jest wysoka albo bardzo wysoka (N=977).

Uczniowie nie są ciągle przyzwyczajeni do traktowania komputerów jako narzędzia wspomagającego naukę. 269 uczniów spośród 548 zadeklarowało, że po projekcie L@E patrzą na komputery w inny sposób. Dla wielu, użycie komputerów w szkole jest wciąż nie codziennym doświadczeniem:

“Używanie komputerów w szkole to świetny pomysł” (uczeń z Polski)

“Zrozumiała, że używanie komputerów nie jest nudne” (uczennica z Łotwy)

“Bardzo mi się to podoba” (uczennica z Łotwy)

“Jest lepiej, kiedy można używać komputera w szkole” (uczennica z Estonii)

“Uważam, że szkoła powinna nam pomagać używać komputerów bardziej aktywnie” (uczennica z Włoch)

Mam nadzieję, że będziemy ich używać częściej” (uczeń z Hiszpanii)

“Poprawiałam swoje umiejętności technologiczne i dobrze pracowało mi się z kolegami” (uczennica z Polski)

“Zrozumiałem, że technologie są bardzo ważne w naszym życiu a praca przy tym projekcie sprawiała, że teraz lepiej postępuję się komputerem.” (uczennica z Włoch)

Praca w grupie

93% nauczycieli uważa, że uczniowie lepiej współpracują ze swoimi kolegami w grupie: dla 71% z nich poprawa ta jest na poziomie znacznie powyżej średniej. Często poprawiły się także relacje pomiędzy uczniami i nauczycielami.

88% uczniów uważa, iż lepiej pracuje im się w grupie; 64% ocenia, że była to poprawa wysoka albo bardzo wysoka (N=977). Nauczyli się oni współpracować zarówno „twarzą w twarz” jak i z oddalonymi o tysiące kilometrów kolegami. Międzynarodowa współpraca, choć czasami trudna okazała się być bardzo ważna.

“Poprawiłam swój angielski. Co więcej, nauczyliśmy się jak pracować w grupie, kiedy wykonywaliśmy nasze zadani domowe” (uczennica z Polski)

L@E pomógł mi nauczyć się jak pracować w grupie a teraz, już po zakończeniu doświadczenia mogę stwierdzić, że praca w grupie jest bardziej skuteczna, niż praca w pojedynkę. Praca w grupie jest też bardziej interesująca, ponieważ możemy dzielić się opiniami. (uczennica Włoch)

“Musiałem nauczyć się jak komunikować się z ludźmi z innych państw. Myślałem, że to będzie trudne, ale zrozumiałem, że młodzi ludzie dogadują się szybciej niż dorośli.” (uczeń z Polski)

“Zrozumiałem także, że pracując w grupie osiąga się lepsze wyniki, nawet, jeśli Twoi koledzy są innej narodowości” (uczeń z Włoch)

“Praca w grupie była ciekawa, ponieważ dała mi możliwość współpracy z kolegami, taka by osiągnąć wspólny cel: wygrać sesję” (uczennica z Włoch)

“Pracowaliśmy w grupie i teraz mamy doświadczenie we współpracy.” (uczeń z Polski)

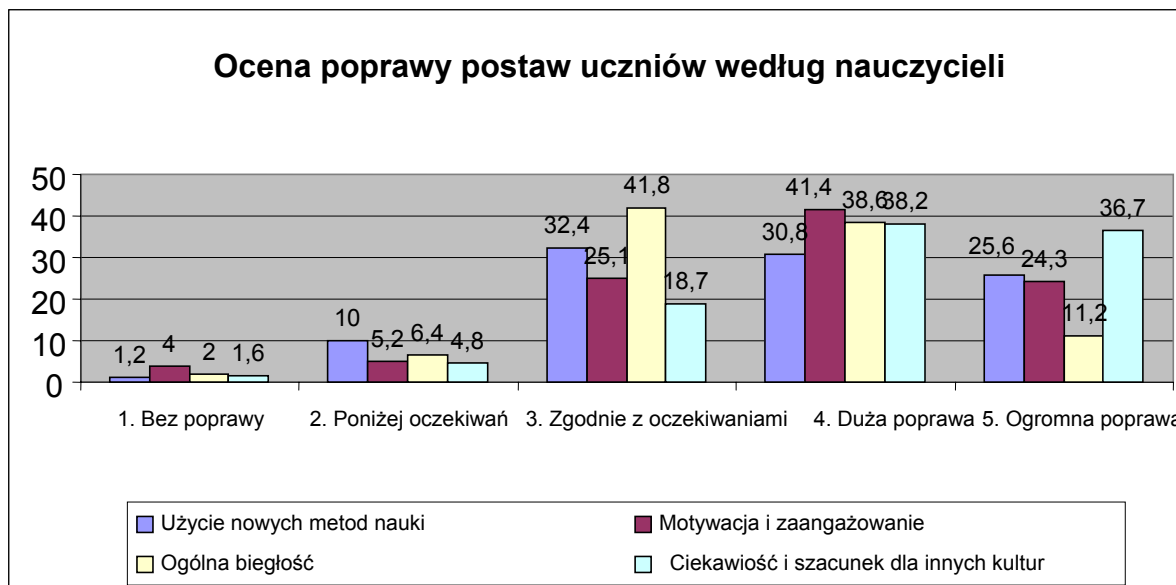
“L@E pomógł nam stać się bardziej zjednoczonymi wewnątrz grupy” (uczeń z Włoch)

“Zabawa z uczniami z innych krajów jest bardzo ciekawa” (uczennica z Włoch)

“Dzięki temu projektowi zrozumiałam, że praca w grupie jest trudna, ale bardzo ważna dla mojej przyszłości. Uważam, że taka metoda jest lepsza niż nauka historii z książek” (uczennica z Włoch)

3. Kształtowanie Europejskiego Obywatela

Prawdopodobnie najważniejszym rezultatem projektu Learning@Europe jest zmiana, jakiej doświadczenie dokonało w nastawieniu uczniów w stosunku do ich kolegów z innych państw. L@E sprawił także, że wzrosła ciekawość i tolerancja uczniów względem innych kultur: 94% nauczycieli zauważyło poprawę w tej dziedzinie a 75% oceniło ją na poziomie powyżej średniej (Wykres 6).

Wykres 6: Ocena poprawy postaw uczniów według nauczycieli w procentach.
Liczba respondentów: 88

Nauczyciele dowiedzieli się, że “uczniowie lubią porównywać własną kulturę do kultury innych narodów”.

“Poznawanie uczniów z innych państw wzbudziło we mnie ciekawość i chęć poznania ich kultur i obyczajów. Chciałam dowiedzieć się jak żyją nastolatki w innych krajach” (uczennica z Włoch)

“L@E wzbudził we mnie ciekawość innych kultur” (uczeń z Woch)

“Teraz lepiej znam inne kultury i bardziej je lubię (uczennica z Polski)

“Lubię podróżować a L@E pozwolił mi podróżować w umyśle i poznać historię oraz kulturę innych państw” (uczeń z Włoch)

“Byłam bardziej zaangażowana i zmotywowana. Moja ciekawość innych kultur znacznie wzrosła” (uczennica z Włoch)

“Wymieniłam się adresami z dwiema koleżankami z innych państw i teraz czatujemy ze sobą w języku angielskim codziennie. To bardzo ciekawe doświadczenie (uczennica z Włoch)

“Dzięki L@E bardziej szanuje inne kultury, Jestem bardziej tolerancyjna i mam większy szacunek dla innych państw”. (uczennica z Polski)

“Zacytuję za książką science fiction: „Niekończąca się różnica w nieskończonych kombinacjach”...tego właśnie się nauczyłam. Ciekawość, szacunek, zainteresowanie zawsze rozwijają (uczennica z Woch)

376 uczniów spośród 530 zmieniło swoje zdanie o innych narodach, po tym jak poznali uczniów z tych państw podczas L@E. Doświadczenie wzbudziło w nich ciekawość („tak, dowiedziałam się, że narody, których wcześniej nie znałam są bardzo ciekawe” – powiedziała uczennica z Włoch) i wzmocniło tolerancję dla obcokrajowców (dwie uczennice z Łotwy napisały: „jestem przyjaźnie nastawiona do innych narodów”, „tak, ponieważ, ludzie są bardzo mili”). Dostali także bardzo wartościową lekcję. Uczennica z Łotwy napisała: „tak, jesteśmy wszyscy bardzo różni, ale jednocześnie podobni”.

356 uczniów spośród 542 zmieniło swoje wcześniejsze opinie o Europie. Odkryli wiele ciekawych rzeczy:

“Europa jest ciekawa” (uczennica z Łotwy)

“To bardzo miłe miejsce.” (uczeń z Norwegii)

“Tak, Europa to multikulturowe społeczeństwo i każdy naród, każdy z nas jest inny, ale umiemy komunikować się bez barier” (uczennica z Łotwy)

„ Tak, Niemcy lubią zwyciężać” (uczeń z Belgii)

„Jestem większym patriotą, niż mi się wydawało“ (uczeń z Łotwy)”

„Nasz naród ma bardzo ciekawą historię” (uczeń z Polski)

“Tak, teraz uważam że to bardzo piękne, że w Europie tyle krajów współpracuje ze sobą. (uczeń z Włoch)

“Uważam, że ludzie w Europie są wszyscy tacy sami” (uczeń z Estonii)

“teraz czuję, że jestem częścią historii i kultury Europy” (uczeń z Polski)

“Tak, ponieważ teraz uważam, że Europa to nie tylko idea, ale coś konkretnego (uczeń z Włoch)

4. Ogólny wpływ edukacyjny

98% nauczycieli uważa, że edukacyjna wartość projektu jest co najmniej porównywalna do efektywności zwykłych zajęć klasowych. 88% uważa, że wartość L@E jest zdecydowanie większa.

Tabela 4: Ocena ogólnego wpływu edukacyjnego L@E według nauczycieli

Czy jeste zadowolony z ogólnego wpływu projektu?		Procent odpowiedzi	Odpowiedzi ogółem
1 (Nie, nie jestem)		0%	0
2		1.9%	2
3 (Zgodnie z wcześniejszymi oczekiwaniami)		9.5%	10
4		39%	41
5 (Bardzo)		49.5%	52

Uczniowie wspominają o korzyściach w kilku obszarach:

„Dzięki L@e poprawiliśmy swoje umiejętności językowe, nauczyliśmy się pracować w grupie i poznaliśmy nowe metody nauki (uczennica z Polski)

„Dzięki L@E lubię historię (uczennica z Polski)

„Teraz znam swoją klasę lepiej a praca z nimi jest bardzo miła (uczeń z Polski)

„Cieszę się, że mogłam komunikować się z innymi uczniami (uczennica z Estonii)

„To dobra okazja na używanie języka angielskiego – to jest bardzo pożyteczne i interesujące” (uczennica z Łotwy)

„Poprawiłam przede wszystkim moje słownictwo angielskie, ale nauczyłam się także jak pracować w grupie. Staliśmy się większymi patriotami” (uczennica z Włoch)

„Naprawdę podobała mi się praca w grupach i nauka angielskiego – L@E dał możliwość połączenia jednego i drugiego” (uczennica z Polski)

„Poprawiłem swój angielski i poznałem punkty widzenia różnych narodów” (uczeń z Hiszpanii)

„W L@E używaliśmy języka angielskiego, aby zrozumieć siebie nawzajem. To naprawdę poprawiło nasze umiejętności” (uczeń z Włoch)

Learning@Europe to innowacyjna i złożona usługa edukacyjna, która angażuje wiele czynników, a co za tym idzie niesie pewne ryzyko – więcej niż w przypadku zwykłych zajęć w klasie. Jak pokazuje komentarz nauczyciela niemieckiego, wiele rzeczy może się nie udać i czasami tak właśnie się dzieje: *„Idea L@E jest bardzo dobra, ale ze względu na problemy techniczne, brak zaangażowanie niektórych uczniów i brak czasu, projekt nie można do końca określić mianem sukcesu. Niemniej jednak, chciałbym bardzo podziękować wszystkim osobom zaangażowanym w projekt”.*

Około 5 ze 160 klas musiało wycofać się z uczestnictwa w L@E po jednej lub dwóch sesjach ze względu na problemy opisane powyżej.

Jednak, ze względu na wiele innowacyjnych elementów, L@E generuje wiele korzyści i pozytywnych zmian na kilku płaszczyznach. Sprawia to, że wysiłek jest wart ryzyka.

„Tak jak już wspomniałem nowe doświadczenie jest bardzo, bardzo przydatne. Pozwala spojrzeć na siebie w szerszym kontekście. Patrzenie na historię Europy z różnych perspektyw jest dodatkowo ogromnym atrybutem projektu”.

„Projekt był szansą przełamania rutyny zwykłych zajęć, okazją do spotkania nowych ludzi dla mnie i moich uczniów (niektórzy do dziś utrzymują kontakt z kolegami z innych państw) oraz dowodem na to, że nie jesteśmy marginesem Europy, ale równym partnerem, podobnie jak inni uczestnicy – pod względem naukowym, technicznym i językowym. Dziękuję!”

„Świetnie! Tego właśnie potrzebujemy, aby nasze życie było łatwiejsze i miłsze – zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli!”

„To bardzo dobre doświadczenie zarówno dla uczniów jak i nauczycieli. Pomaga lepiej zrozumieć idee nauki na odległość, przy użyciu technologii”

„Oto korzyści wynikające z projektu: Lepsza komunikacja pomiędzy nauczycielem i uczniem; współpraca; interaktywność; kolor, dźwięk; zastosowanie technologii; multikulturowe transnarodowe podejście; poprawa umiejętności i wzrost wiedzy uczniów; wzrost motywacji uczniów. Projekt będzie jeszcze większym sukcesem, jeśli zaangażują się bardziej nauczyciele historii. Nauczyciele i uczniowie w naszej szkole są zainteresowani udziałem w przyszłych edycjach projektu”.